

dreptate prin echitatea lor să prezinte oare care garanță, că acolo să se încetățenească o administrațiune mai corespunzătoare intereselor poporului român și ca persecuțiunea instituțiilor noastre culturale, să înceteze. Fișpanul de acuma contele Bethlen trebuie să dispară dela acel loc de care e nedemn, pentru-că întrece chiar pe Bánffy (deși inclinările tirane ale acestuia, numai propria sa stupiditate li-a întrecut pân'acum) în persecuția instituțiilor noastre culturale și intereselor economice ale acestora.

Pamflete de presă maghiară.

De multe-ori, foarte de multe-ori am arătat, că o mare parte a presei maghiară, inspirată de o ură nemărginită față de naționalitățile nemaghiare, și cu scopul ca «patrioții» să poată ajunge tot la mai multe bunuri pământești, favoruri, privilegiu, calumniază din profesiune cetățenii nemaghiari, și pe conducătorii acestora îi timbrează de trădători, agitatori și mai știe Dumnezeu ce. O fac aceasta pe tema că «naționalitățile agitează». Pe tema aceasta apoi zi de zi își permit agitația cea mai neînfrânată împotriva naționalităților nemaghiare, pe cari ar dori prin *intervenție de stat* să le vadă despoiate de toate drepturile omenești, împedecate în dezvoltarea lor culturală și stîngenite în prosperarea lor economică. Propagarea urei merge *șablon*, ai putea zice că dispun de clișee permanente. Când le vine la socoteală, scot clișeul, îl tipăresc din nou și-și prostesc cetitorii. Avem prilejul a prezenta publicului nostru clișeul unui ziar maghiar de frunte, a ziarului «*Budapesti Hirlap*», Faimosul acesta ziar, care a luat în monopol patriotismul, anul trecut în 18 Aprilie sub titlul «*A nemzetiségi propaganda*» a publicat un articol de fond plin de invective și de calumnii la adresa noastră, (articoli de cari noi ne-am obișnuit a a nici nu mai ținea cont, sunt așa de mult plini de minciuni și calumnii, neurmărind alt scop decât

a sămăna ură în opinia publică maghiară față de noi...) care drept introducere în cepea astfel:

Debrecen és Kecskemét nem érzik a nemzetiségi izgatások veszedelmét. De azokon a pontokon, hol a magyarság végvárai vannak, a nemzetiségi vidékeken nagyon jól tudják, hogyan tör előre a nemzetiségi izgatás és mint szorul hátra a magyar befolyás. Elvesznek a magyar birtokok, elhuzódik a magyar intelligencia, a vagyonosabb nemzetiségi elemekből idegen ajku középosztály fejlődik, mely az iskoláik, a templomaik és a sajtójuk behatása alatt nem csatlakozik a magyar kultúrához, sőt a magyarság ellen foglal állást. Segítségül jönnek a nemzetiségi pénzintézetek, a hasonnyelvű külföldi izgatók és — valljuk meg — a magyar közigazgatás gyarlósága, mely növeli az elégtelenséget. Sok vidéken visszajönnek a kivándorlottak Amerikából, republikánus eszmékkel és a magyar állameszmét nem ismerő fogalmakkal. S ez a vagyonosabb elem sokkal önértetesebb, sem hogy meghódolna a talusi jegyzők és szolgabírák tekintélyének. Ha mindehhez hozzáveszük a magyar törvények gyarlóságát és azt a könnyelmű elnézést, mely csak akkor törődik a nemzetiségi kérdéssel, ha valahol a szenvedélyek kigyulva lázonganak, ezzel fogalmat nyerünk azokról az új idegen képződésekről, melyek a magyar állam testében sokféle veszedelmes arányokat öltöttek.

Peste un an «*Budapesti Hirlap*» și-a scos de unde-va ear vechiul cântec și în N-rul său dela 2 Iulie a. c. sub titlul «*Délmagyarország és a harmadik egyetem*» l-a recitat pe cum urmează:

Debrecen és Kecskemét nem érzik a nemzeti izgatások veszedelmét. De azokon a pontokon, hol a magyarság végvárai vannak, a nemzetiségi vidékek szélein nagyon tudják, hogyan tör előre a nemzetiségi izgatás és mint szorul hátra a magyar befolyás. Elvesznek a magyar birtokok, elhuzódik a magyar intelligencia, a vagyonosabb nemzetiségi elemekből idegen ajku középosztály fejlődik, a mely az iskolái, a templomai és sajtója behatása alatt nem csatlakozik a magyar kultúrához, sőt a magyarság ellen foglal állást. Segítségül jönnek a nemzetiségi pénzintézetek, a hasonló nyelvű külföldi izgatók és a magyarság csak akkor ébred a veszedelem tudatára, ha valahol a szenvedélyek kigyulva

lázonganak és ezzel fogaimat nyerünk azokról az új, idegen képződésekről, melyek a magyar állam tes ében veszedelmes arányt öltöttek.

Vedem deci că clișeul acesta, servind calumnia și propagarea urei, împotriva naționalităților nemaghiare, este unul dintre cele mai *frivole*, pentru-că n'a fost nici măcar modificat, ci simplu de tot «*Budapesti Hirlap*» îl reproduce (aproape cuvânt de cuvânt) din colecția de an. Și e numai întâmplare la mijloc, că am prins cazul acesta. Dacă am avea vreme a ne ocupa cu aceste, o mulțime de clișee am putea descoperi în presa maghiară. De cele mai de multe-ori însă obișnuesc ale schimba până la nerecunoaștere. Acelaș lucru îl spun, aceeaș idee conducătoare, aceeaș calumnia, minciuna, dar puțin împodobită, adaugată ori trunchiată — pe cum cere vremea și prilejul. Să continue numai. Dacă nu mai știu plămui minciuni, calumnii, infamii, perversități, scoată-și numai colecțiile vechi, găsesc acolo destule. Izvoare sunt destule.

În chipul acesta, să ține la ordinea zilii mereu caldă ori mai bine zis, «reincălzită» chestia naționalităților.

Și totuși noi suntem trădătorii.

Vifor în Dietă

în jurul întreruperilor lui Dr. Aurel Vlad.

— Ședința dela 4 Iulie. —

Înainte de a fi ajuns rîndul pe eroul zilei baronul *Bánffy*, o discuție aprigă naționalistă, a cărei centru a fost deputatul național Român Dr. Aurel Vlad, a stăpânit atmosfera Camerei. Năbădăiosul bérân *Olay Lajos*, a fost și de astă-dată mai impertinent, se n'țelege e ușor lui *Olay Lajos*, să obrăznicească față de un singur om. Partea aceasta interesantă a ședinței o dăm în următoarele:

Vice-președintele *Jakabffy Imre* deschide ședința la orele 10 și jumătate.

Serbarea dela Putna.

(Amintiri).

De

Ioan Slavici.

(Urmare).

Nu mă încânta dar cătuși de puțin gândul că voi avea să port mai departe sarcina, pe care o luasem asupra mea. Vedeam deslușit că atunci și cu oamenii, care discutase asupra cestiunii prealabile, nu se poate face ceea ce noi voiam, și firea mă împingea spre alte treburi.

Eminescu însă, mai ales în momentele lui de neastîmpăr, privia toate lucrurile din punctul de vedere al omului care nu moare niciodată, și vedea în fiecare clipă întreaga desfășurare a vieții noastre naționale ca actualitate. În gândul lui toate curgeau repede una dintr'alta și de aceea el își perdea bunul cumpăt, când îi ziceam: Sta! pe pace, c'o să vie dar mai târziu!

Nu ne-am mai întors dar în clopotniță, și zorile de zi ne-au prins ear plimbându-ne ca niște lunatici de-a lungul văii umede.

Lucrurile au venit precum le provăzuse el. A doua zi a plecat unul dintre studenții, cei rămași însă, deși mai puțin, tot n'au ajuns să rezolve cestiunea prealabilă. S'a hotărît numai că naționalismul are să fie propagat fără de nici o restricțiune și a rămas ca noi cei din Viena să conducem mai departe mișcarea.

Noi membri comitetului eram stăpâniți de simțământul, că am făcut destul și că nu vom putea să mai facem nimic. Spre a ne îmbărbăta, s'a dat „în saloanele“ Părintelui egumen o serată în onoarea noastră, și nota caracteristică a stării sufletești, în care ne aflam n'o pot da mai bine decât mărturisind că eu, persoană atunci importantă, am adormit în jețul ce mi-se destinase alături cu stăpânul casei.

DESCURCAREA.

Vasilică Moraru, om totdeauna vesel și glumeț, îi scose lui Dan casierul nostru, vorba: „Ce va să zică casier? Casier va să zică un om, care n'are casă“.

Această glumă nu era o figură poetică, ci un adevăr foarte prozaic.

Pentru-ca să executăm programul stabilit de comitetul central, care se retrăsese, a trebuit să facem cheltueli mari, pe cât îmi aduc aminte, peste 35.000 de florini. Aveam această sumă în catastifele noastre; pe când însă noi trebuia să grăbim cu lucrările, banii soseau numai încetul, picătură cu picătură.

„De! — zicea Vasilică, — suntem sub stăpânirea nemțească și avem să plătim după călindarul nemțesc, dar banii ne vin din țară, unde socoteala se face după călindarul românesc“.

În urma acestei deosebiri de călindar ne aflam în strîmtoarea necurmată.

Cu antreprenorii, cu măcelarul și cu brutarul încheiaserăm contract, în care erau hotărîte termenele de plată, pe căruțași îi arvuna-

serăm și urma să-î achitam după serbare, ear celelalte cheltueli se făceau plătind dela mână la mână. Îndată dar ce primeam bani, îi și dedeam, și casierul n'ajungea niciodată să se poată ține de termenele hotărîte în contracte.

După serbare abia am putut să achitam pe căruțași veniți dela depărtări mai mari și mai rămaserăm datorți cu peste 8000 fl. pe care aveam să-î primească antreprenorii, măcelarul și brutarul în virtutea contractelor subscrise de Dan și de mine, „oamenii solvabili pușcă“, cum zicea Vasilică.

„Ce facem acum, Mihaiache?“

„Să mai aștepte și ei“, ne răspundea Eminescu.

„Eu sunt de părere că pot să piece, — întâmpina Vasilică, — și să nu se mai întoarcă niciodată, căci nu mai avem nevoie de dînșii!“

Nu plecau însă și nu ne lăsau nici pe noi să plecăm. Nu ne-am fi aventurat dacă nu ne-am fi răzimat cu toată încrederea pe cei ce ne încurajaseră. Nu ne îndoiam dar nici acum că vom putea să achitam în cele din urmă suma care ne părea neînsemnată. Creditorii se căiau însă de a fi pus temei pe subscrierile unor oameni care nu pot să dea nici o garanție materială, și steteau în permanență la Putna, ear casierul, un prototip de om scrupulos, umbla nemângăiat de ici până colo și să căia de a fi intrat în o încurcătură, din care nu știa cum va putea să iasă. Eminescu își da silința să-î încredințeze, că mulți au întârziat cu trimiterea sumelor încasate, fiind-că steteau la îndoială dacă nu cum-va serbarea va fi oprită, dar acum după-ce serbarea a reușit atât de bine, ei vo

Urmează discuțiunea generală a bugetului pe 1904.

Szatmári Mór, kossuthist circumcis, ce reprezintă un cerc românesc din Bihor, spre rușinea Românilor, luând cuvântul, declară din capul locului că are cea mai mare neîncredere în guvern. (Aprobări în stânga). Nu zidește guvernul destul de bine statul național maghiar. Vaza țării o distruge militarismul, naționalitățile ne sunt dușmane...

Aurel Vlad: De când?

Nessi Pál: Acela vorbește, căruia îi arde casa!

Aurel Vlad: A mea nu arde. Dar arde a D-voastră! Vom vedea ce vor zice alegătorii d-tale valahî, cât mai curînd.

Olay Lajos: Cum cutezi să vorbești așa aici! Rușine și infamie. Aici nu e iertat a vorbi astfel. (Zgomot mare. Strigăte din toate părțile: Infamie!).

Președintele: (Sună). Cer liniște, domnilor deputați! Rog pe dl Olay, să nu întrerupă.

Olay Lajos: (indignat lovește cu pumnul puiștrul). La o astfel de vorbire, nu se poate răspunde cu sânge rece. Afară cu el! Cum cutează să vorbească aici așa? Rușine, infamie! Marș afară astfel de valah!

Aurel Vlad: Pe mine alegătorii m'au trimis aici, și eu am loc aici! (Zgomot mare în toate câmpurile).

Szatmári Mór: Domnul deputat s'a provocat la alegătorii mei valahî. Să și-o însemne că aceia sunt buni patrioți, nu-s de-o pînură cu D-Ta.

Aurel Vlad: Vom vedea!

Szatmári Mór: Deunăzi! domnul deputat a ținut aci o vorbire, care a plăcut tuturor.

Olay Lajos: A sedus! N'a vorbit sincer!

Szatmári Mór: Aici sunt bărbați cari vorbesc deschis și sincer, așa se vede, D-Ta nu așa ai făcut (Așa-i! în stânga).

După aceea ovreiu, și-a terminat discursul mai spunînd între altele, că proiectul lui Berzeviczy îl mulțumește, dar nu e destul atât, trebuie mers și mai departe.

Aurel Vlad! Cer cuvântul în chestie personală. Cu privire la declarațiunea lui Szatmári

grăbi să trimită banii; Dan însă era convins, că tocmai acum, „post festa“, toți vor socoti că e de prisos să mai trimită banii.

Am făcut deci lista „restanțierilor“ și Eminescu a plecat în Tară, ca să facă „execuțiunile“, cum zicea Vasilică

Aceasta a fost o mare ușurare atât pentru noi, cât și pentru creditorii, căci efectele intervenirii lui Eminescu nu puteau să urmeze decât după câte-va zile.

În timpul acestor zile de așteptare liniștită banii ne soseau într-una, și peste vre-o săptămână, când am primit scrisoare dela Eminescu, scăzuserăm datoriile la mai puțin decât jumătate și Dan își bătea joc de Vasilică repetîndu-i mereu vorbele: „Casier va să zică un om, care are cassa plină“.

Nu mă mai oprea acum nimeni la Putna și puteam să mă întorc la Viena și să plec de acolo acasă.

Banii au intrat mereu până pe la sfîrșitul lunii Octombrie, și casierul nu numai a achitat toate datoriile, dar a mai și despărțit momentul de restul bisericii printr'un geamlîc așezat în cercevele de fer ciocănit, un fel de cutie pentru conservarea urnei și a celorlalte pri-noase.

Socotelile trebuie să se afe în archiva societății „România Jună“, care a oprit pentru sporirea fondului ei și excedentul rămas la încheierea definitivă.

(Va urma).

Mór, că toate naționalitățile, sunt dușmane statului ungar...

Szatmári Mór: Nu e adevărat! Asta n'am zis-o!

Aurel Vlad: A vrut să protesteze împotriva bănuelii lui Szatmári Mór. Patriotismul este datorință pentru fiecare cetățean, cu asta nimeni nu trebuie să se laude!

Ráth Endre: Patriotism maghiar!

Aurel Vlad: Eu numai un patriotism cunoscut. O patrie am. N'am meritat întreruperile pe cari și le-a permis dl Olay Lajos, împotriva mea. Sunt mândru, că m'am născut valah.

Hentaller Lajos: De n'ai fi mândru, ș'a-tunci ai fi valah!

Nessi Pál: Nu ești valah ci cetățean maghiar.

Aurel Vlad: Sunt cetățean ungar, dar de naționalitate valah.

Olay Lajos: Cine nu e patriot maghiar, nu e adict statului maghiar, acela aici loc nu are și ne vom îngriji să nici nu aibă.

Aurel Vlad: Observarea asta pe mine nu me clătina! Totdeauna bărbătește îmi voi urma convingerile!

Cu aceasta s'a încheiat incidentul.

După pauză a urmat baronul Bánffy, ca să se împlinescă ce a prorocit mai înainte, că va mai fi el odată „tettekkel tényező“.

Și a vorbit. Reproducem un singur pasagi, cu care începe, și credem că publicul românesc, nu mai așteaptă nici un comentariu:

Baronul Bánffy Dezső: La sfîrșitul ședinței, domnul deputat Aurel Vlad, a declarat, că nu împărtășește politica represintată prin mine. Asta e dreptul său. Dar dînsul crede că stat național nu se poate înființa cu altă politică, decât cu aceea pe care are onoarea dînsul s'o represinte. Azi numai statele naționale au dreptul la esistență și noi nu ne putem împăca cu gândul, că în patria aceasta sunt cetățeni cari vorbesc și în altă limbă decât cea maghiară. (O bată-te să te bată Bánffy, zău că ai haz. N. Red.) Drepturile cetățenilor cari nu vorbesc ungurește le respectă, dar nu recunoaște. ca naționalitățile să-și vindică drepturi individuale. (Servus Papanek!... N. Red.) Drepturi asemenea trebuie purtate individual. (Aprobări în stânga) Cari nu mărturisesc aceste credințe, n'au la inima lor cauza creării statului național...

Maî vrei?

Războiul ruso-japonez.

„Die Zeit“ scrie: Peste câte-va zile soarta armelor va decide. Mulți sunt de părere că ea și-a și spus deja cuvântul. De și aceasta e numai o presupunere, totuși condițiunile preliminarilor victoriei tactice sunt în favoare: Japonzilor. Ei și-au pus în mișcare aproape toate forțele lor, îndreptându-le spre punctul unde se va da bătălia decisivă. Ei caută să-și împreune armatele și vor găsi mijlocul. Succesele ce le-au de dobîndit aproape în șir îi umplu de curaj și de aceea încredere fermă pe care o are numai cel obișnuit cu victoriile. Cu toate acestea acțiunea lor e bine cumpănită și chibzuită. Rușii, de altă parte, n'au destinal pentru teatrul de războiu, de cât puține forțe. Acestea nu sunt întrunite cum ar trebui și ar putea să fie. Ei se gândesc la retragere. Neputînd să ajungă spre sud la Port-Arthur, se gândesc acum să o i-a spre nord și nord-est. Ei trebuie să întrebe în momentul când prezentul zorește și apasă.

Așa dar, în cazul când Rușii țin la aceasta tactică, atunci înainte de acțiunea hotărîtoare, se vor da atât în Liaotung cât și în munții Fensuilin, lupte secundare, cam ca acele cari au precedat sângeroasă dela Sadova (localitate unde au biruit Prusienii pe Austrieci 1866 N. R.). Se va arăta încă odată, cee-ce istoria războielor a arătat totdeauna, că forța locală din trecătorile munți-

lor a ajunge să oprească în loc pe atacătorii decis. Pentru atacurile ofensive a le Rușilor dintr'o poziție centrală de a dobîndi astfel o superioritate relativă, se lipește comunicațiunile suficiente și în deosebi legăturile, ce sunt atât de importante.

Este adevărat că concentrarea celor două armate pentru acoperirea, respective pentru atacul spațiului unde se va da lupta decisivă, e în toial ei. Considerându-se că Rușii la Vladivostok și munții Fensuilin precum și mai departe spre nord sunt puternic detașați și că mai multe din diviziile lor nu mai pot fi socotite ca intacte, ba că artileria au perdut-o cu totul atunci forțele lor în spațiul unde se va da lupta decisivă nu pot fi socotite mai mari de cât cel mult șase divizii. În fața acestora vor sta opt divizii și 4-5 brigăzi de rezervă japoneze. Se vede că Japonzii iarăși s'a priceput să dobîndească din punct de vedere tactic o superioritate relativă, pe când Rușii nu pot să-și acopere cu forțe îndestulătoare liniile lungi de apărare — și aceasta mai mai virtos din cauza lor după fortărețe cari în loc să trimită ajutoare ție ele numeroase forțe departe de punctul luptei decisive. Zona de mișcare a Japonzilor va fi compusă din 8 diviziuni din cele 13; cele două cari nu apar acum pe teatru de războiu sunt a se considera ca un fel de „rezervă generală“ destinată ca în momentul decisiv să apară în punctul hotărîtor și să atace cu toată puterea.

Ar fi pript a se zugrăvi de pe acum tabloul luptei iminente. E bine însă să urmărim cu deosebit interes mișcarea coloanelor dela nord, de oare-ce la aripa stîngă a Rușilor se va decide lupta și aceasta nu numai din punct de vedere al succesului în sine, ci și al întinderii și valorii lui...

Londra, 3 Iulie. Agența Reuter raportează din Tokio cu datul de azi: Admirala Togo raportează, că Luni noaptea un vas rus de pază, care seamănă cu un bastiment de război, a fost la gura Port-Arthurului perforat. Și un contra-torpile japonez a fost scufundat.

Tokio, 3 Iulie. (Reuter) Escadra rusă de la Vladivostoc Vineri a scăpat din năntea escadrei persecutătoare a admiralului Kamimura.

Berlin, 3 Iulie. Ofensiva Japonzilor trebuie să se considere ca întreruptă din cauza periodului ploios. Kuropatkin, care a dirijat ultimul atac împotriva Japonzilor la trecătoarea Dalin, pe care a reocupat-o (?), s'a rentors la cartierul său general.

Tokio, 3 Iulie. Escadra rusă dela Vladivostoc înainte de ce ar fi bombardat Gensano, s'a întilnit cu un yacht al unui miliardar american. Rușii au somat yachtul să se oprească pe loc, acesta însă a reușit să scape trădînd admiralului Kamimura noua evoluare a escadrei ruse. Admirala japonez de loc a plecat contra flotei inimice, dar a fost deja târziu, căci flota rusă a grăbit cu febrilitate să ajungă portul dela Vladivostoc. Japonzii au putut ajunge numai un torpile, pe care au nimicit mulți oameni.

Londra, 3 Iulie. Ambasadorul francez și cabinetul englez voește să intervină în favorul punerii păcii între beligeranți, de oare-ce este speranță să se sfîrșească războiul și fără luptă decisivă. *In Petersburg partidul păcii a învins, afirmative și țarul este învoit să încheie pace.*

Berlin 4 Iulie. Ziarele de azi publică pe baza unei informațiuni primite dela un Japonez distins, că Kuroki înaintează cu precauțiune și după un plan cu îngrijire pregătit. Zilele proxime se așteaptă evenimente surprinzătoare.

DIN ROMANIA.

Coloniile școlare ale primăriei. Eri s'a întrunit la primăria Capitalei comisiunea delegată de dl primar petru a alege un număr de copii cari vor forma coloniile de vacanță. Comisiunea, compusă din d-nii d-ri Radovici și Răutoiu și dl D. Ionescu, consilierii comunali, a avut de făcut o alegere dificilă, căci dintre cei 15 copii recomandați de fie-care din școlile primare mărginașe — mai toți săraci, așa de săraci, că au venit desculți și îmbrăcați în petece — nu aveau pe cine refuza, toți fiind copii silitori și debili, ear alții bolnavi și având nevoie de o lună de repaos într'un colț al țării.

Totuși Primăria nu poate trimite de cât 85 elevi, dintre cari 30 la Slănicul din Prahova, 30 la Rucăr și 25 la Strunga. Acei dintre copii cari erau refuzați în profitul celor mai săraci și debili de cât ei, plâneau...

Comisiunea a procedat totuși cu mare dreptate. A ales pe acei cari aveau mai mult nevoie de aer, pe acei cari nu ar avea poate cu ce se hrăni în vacanță sau pe acei cari locuiesc într'o cameră cu mai mult de 10 frați și surori și cu părinți cu tot.

E o faptă umană inițiativa luată de către Primăria Capitalei de câți-va ani încoace, de a procura copiilor silitori dar săraci și bolnavi sau prăpădiți de slabi, o lună de viață dulce la țară, în mijlocul munților sau la o stațiune de băi.

În anul acesta, primăria Capitalei a rezervat 7000 lei pentru coloniile școlare, cu 2000 lei mai mult ca în precedentul an; din acești 2000 lei s'au confecționat pentru cei 85 copii, câte o pelerină, o pereche de ghete și o șapcă, cei mai mulți dintr'înși fiind cu deservire goi.

Dacă în fiecare an primăria ar căuta să ajute cât mai mult mărirea coloniilor sale de vacanță, destinându-le mai mulți bani, va îndulci viața lipsită de bucurii, a cestor fragede lăstare și le îndoii puterile de muncă.

Și exemplul ar trebui imitat cel puțin de primăriile orașelor mai mari și cu venituri; căci câți bani nu risipesc pentru scopuri cu mult mai puțin utile ca acei de care ne ocupăm aci? În adevăr, se impune ca exemplul dat de primăria Capitalei să fie imitat.

Șalupe de poliție pe Dunăre. La arsenalul marinei din Galați se construiesc actualmente șase șalupe de poliție pe Dunăre. Motoarele pentru aceste șalupe au fost aduse din Franța.

Una din șalupe a fost complet terminată.

Alaltă-eri s'a făcut prima experiență pe Dunăre cu aceasta șalupă în prezența d-lui comandor Eustațiu Sebastian, directorul arsenalului marinei.

Eri a avut loc cu această șalupă o a doua experiență; șalupa a parcurs distanța dela arsenal până la vadul Bacalbașa.

Cu ocazia acestei experiențe au luat loc pe bord d-nii comandori Koslinski, comandantul marinei militare; Eustațiu Sebastian, directorul arsenalului; căpitanii-comandori Grozowski, adjutantul M. S. Regelui; Barbieri, comandantul diviziei de Dunăre, și Bălescu, șeful secției marinei din direcția ministerului de război.

Experiența a dat rezultate foarte bune.

Peste cât-va timp se va face o nouă experiență pe o distanță mai mare.

Celelalte 5 șalupe de poliție, cărora li-se instalează motoarele, vor fi gata cel mai târziu la sfârșitul acestei luni.

Din străinătate.

Epilogul unei comemorări de eroi. Cu ocazia inaugurării monumentului de pe câmpia Mierlei, prințul Nicolae al Muntenegrului a telegrafiat Regelui Petru al Serbiei.

„Sunt lângă Tine cu gândul. Sunt însuflețit de aceleași sentimente ca ale Tale și ale poporului sârb. Popoarele noastre trebuie să rămână unite.

„Trăiască ginerele și fratele meu! Trăiască poporul sârb!“

Regele Petru a răspuns:

„Mulțumind pentru salutarea Ta frățiască, strig:

„Să trăiască socrul meu! Să trăiască poporul sârb al valorosului Muntenegru!“

Intrevederea dela Kiel. Intrevederea monarhilor Angliei și Germaniei la Kiel a îndulcit în fine atitudinea aspră a presei engleze în contra Germaniei și toasturile schimbate între cei doi domnitori sunt comentate mai călduros de cum obicinuiau ziarele londoneze în astfel de ocazii. Caracteristic pentru sentimentul ce domnia în cercurile populare germane și engleze sunt cuvintele contelui Bülow care s'ar fi exprimat astfel cătră corespondentul unui ziar englez: „Sper că poporul englez va observa că amândoi monarhi și-au exprimat cea mai sinceră credință că Germania și Anglia vor trăi în pace; sper că amândouă națiunile vor îndeplini aceste dorințe ale suveranilor“. Aceasta e un îndemn deslușit pentru amândouă țările să lase la o parte urile în cari trăiau de câți-va ani. În adevăr primim dela un om de încredere bine informat din Londra știri din cari se vede că un astfel de îndemn nu e de prisos. Astfel ni-se asigură că atât din cauza limbajului pe care o parte a presei germane l'a ținut în timpul războiului anglo-bur, cât și a unor pretinse declarații făcute de împăratul Wilhelm, în masele populare s'a încuibat o ură ce nu poate fi ștersă ușor. Acum e anul împăratul Wilhelm exprimase dorința de a se întâlni cu regele Eduard în Cowes pe insula Wight; ministrul englez au crezut însă că e bine să sfătuiască pe rege să nu invite pe împărat în Anglia, fiind-că se temeau de demonstrații. Aceste știri ce trebuie primite cu rezervă, lasă totuși să se presupună că opinia publică a Marii Britanii nu hrăria sentimente amicale față de Germania. Se speră că întrevederea celor doi monarhi va aduce o întorsătură favorabilă. Dacă se judecă relațiunile dintre cele două state, se poate vedea că sunt multe motive cari recomandă o înțelegere amicală între cele două țări — și Englezii sunt obicinuți a face politică reală.

Anglia. — În Anglia, majoritatea guvernamentală scade mereu. Partizanii guvernului sunt deprimați. Balfour a amenințat că va dizolva parlamentul dacă nu va fi susținut moralicește și materialicește de majorități și în chestiunile curente. Se svonește că la toamnă vor avea loc noi alegeri. Chamberlain știe că în viitoarele alegeri vor birui liberalii, crede însă că ei se vor retrage repede spre a face loc unei majorități chamberlaniste cu programul ei fiscal.

— O înaltă personalitate engleză s'a exprimat astfel cătră corespondentul ziarului „N. Fr. Presse“: „Nu cred, că întâlnirea dela Kiel e hotărâtoare pentru relațiile dintre Anglia și Germania. În politică nu hotărăsc relațiile personale, ci relațiile de putere, mai ales pentru Noi Englezii, cari facem politică practică. Intrevederea a arătat că relațiile între cei doi monarhi și între cele două state sunt prietenoase. Două state mari pot fi asemănate cu două corăbii, cari nu pot trece una pe lângă alta fără să se salute. Regele Eduard a făcut la Kiel vizita sa ca rege căci o datorea dela urcarea pe tron. Vizita s'a petrecut foarte bine și foarte sincer și cine a observat dispoziția bună a regelui în aceste zile, a putut înțelege că se simțea bine ca oaspe al împăratului german. Înțelegerea între monarhi va aduce neapărat foloase popoarelor. Atâta și nimic mai mult se poate zice despre întâlnirea dela Kiel“. (N. Fr. Pr.)

Tolstoi în contra războiului.

Am amintit că marele scriitor rus Tolstoi a publicat în ziarul „Times“ din Londra un articol foarte lung și interesant contra războiului, în care cu toată puterea sufletului său combate războiul teribil, ce se desfășură actualmente în Asia-răsăriteană. Eată părțile mai însemnate din articolul marelui scriitor și filosof, care își petrece adâncile-i bătrânețe pe moșia sa din Jasnaya-Polyana în Rusia:

Se întimplă ceva — zice Tolstoi — ce e de neînțeles, e crud, fals și o absurditate. Țarul Rusii, acel bărbat, care vestise tuturor popoarelor

cuvântul păcii, azi vestește în publicitate, că oricât s'a ostenit pentru menținerea păcii atât de scumpă inimii sale, în urma provocățiunii Japonezi lor a orînduit războiul — adecă măcelul. Oamenii bogăți își ofer comorile adunate pentru opera măcelului. Săracii, de la cari guvernul încasează la an miliarde, încă își țin de datorință a-și oferi copeica lor. Guvernul pune la cale cete de oameni, cari să poarte de-alungul străzilor chipul Țarului, să cânte, să strige ural întreaga Rusie, începând de la palate până la colibe, preoții așa numitei biserică creștine, se roagă lui Dumnezeu, ca să ajute acel măcel infernal...

... Dar mă ve-ți întreba, ce să facă Rușii când inamicul i-a atacat, li-a ucis oamenii? Pot ei să permită inamicului a pusti posesiunile lor, a le fura rodul muncii lor, a duce în prinsoare și a-le prăpădi ce au mai scump?

Eu voi răspunde: Problema vieții noastre s'a început mai înainte decât acest război. Problema vieții noastre este să împlinim voința lui Dumnezeu. Cunoaștem voința aceasta. Ea este voința, de a ne iubi pe de-aproape și de a-i folosi. De ce să ascultăm pe altă voință nebună, neîndurătoare, care vrea să ne abată de la adevăratul scop al vieții? Dacă există un Dumnezeu, el nu mă va întreba în ziua morții, dacă am apărut depozitele de lemnărie dela Cinamfo, sau Port-Arthurul, ori acel conglomerat ce se numește imperiu rusesc, fiind-că toate aceste el nu li-a încredințat în grija noastră. El mă va întreba, dacă mi-am folosit bine viața și dacă i-am împlinit poruncile?

„Iubește pe inamicii tăi, și nu vei avea inimi“ zice cei 12 apostoli. Pe inamicii nostri însă pe Japonezi și Chinezii, nu-i vom iubi prin aceea că-i omorim, și silim să ea opiu, după-cum au făcut Englezii; și vom îngropa de vii, fiind-că strică drumurile; și vom țiri de pâr și-i vom ineca în apa Amurului, cum au făcut Rușii.

Era să-mi încheiu articolul acesta, când veni vestea că la Port-Arthur și-au pierdut viața 600 de oameni nevinovați. Ar trebui să crezi, că suferințele zadarnice ale acestor nenorociți și moartea lor grozavă vor deștepta pe aceia, cari au cerut pustiirea aceasta. Nu vorbesc despre Makaroff și despre ceilalți ofițeri, fiind-că aceștia știau ce fac. Ei intenționat și de dragul gloriei și din deșertăciune lumească au luat masca patriotismului. Vorbesc însă despre aceia, pe cari Rusia i-a adunat din toate părțile, pe cari cu amăgiri i-au țirit și i-au luat dela munca folositoare, i-au smuls din brațele familiei și i-au dus în altă parte a lumii, la scaunul de măcel fioros, și apoi dimpreună cu acest scaun i-au lăsat să se scufunde în adâncurile mării.

... Pentru-ca Japonezii să nu poată merge în Manciuria și să nu poată rămâne în Coreea, nu se vor pusti numai 10,000, ci 50,000 de Ruși. Nicolae Romanoff și Alexie Kuropatkin au hotărât să moară mai mult de 50,000, fiind-că trebuie să se sprijinească uciderile, jafurile și tot felul de abuzuri, ca să satisfacă ambițiunile acelor, cari liniștiți stau în palaturile lor, așteptând glorie și foloase nouă după jertfa a 50,000 de Ruși muncitori. Ei vor cădea, fiind-că trebuie să se cucerească pământ străin, asupra căruia Rușii n'au nici un drept și de care Rusia n'are nici trebuință. S'au cheltuit sumedenie de milioane, pentru-ca speculanții să tragă foloase din exploatarea pădurilor coreene; cei mai buni muncitori ai poporului rus sunt luați dela munca lor și fără de milă sunt țiriți la moarte. Mai mult. Acest război îl dirijă aceia, cari atât de rău l'au pregătit și cari s'au lăsat a fi surprinși așa cumplit, încât azi numai un mijloc mai există pentru purtarea lui: materialul inepuisabil de oameni...

Trimisese deja la postă filele acestea, când am primit vestea despre o crimă nouă comisă contra poporului rus de cătră bărbați ușuratici. Generalii, cari voiau să se distingă, ori să dobândească vr'un guler nou de aur și stele aurite au osindit la moarte și la teribile suferințe mi și mi de muncitori cinstiți ruși, cari îi susțin pe ei. Și păcatul acesta nu e espiat măcar de aceia, cari îl săvârșesc, ci se vorbește mereu că alte mi de capi de familie vor fi duși la schilăvire și măcel.

Țarul care în primul rând e responsabil de toate aceste, ține reviste asupra trupelor sale le recompensează și îmbărbătează. Supușii săi credincioși jertfesc avere și viață pentru acela, pe care-l adorează ca stăpân. Și earăși sunt smulși din mijlocul familiei mi și mi de oameni și sunt trimiși la măcel. Cu cât mai mult se

înreutătește soarta Rusiei, cu atât mințese mai mult gazetarii ei, cari prezintă drept victorii înfrângerile rușinoase. Cu cât poporul jertfește mai mulți bani, cu atât funcționarii fură mai mult. Soldații, cari ani de zile au petrecut în școala neumanității și a trândăviei, se bucură, deoarece prin măcelărirea superiorilor lor, li-se deschide calea spre avansare.

Când se vor sfârși aceste? Când va striga poporul amăgit:

— Mergeți voi înși-vă: Țar puternic, miniștri, episcopi, popi, generali, redactori, agenți și toți câți sunteți! Mergeți și stați voi înaintea bombelor și gloanțelor! Noi n'am dorit să mergem și nu ne vom duce! Pe noi să ne lăsați în pace lângă plugul și sămânătura noastră!

Așa de firesc ar fi, dacă s'ar zice aceasta acum, când în Rusia sute de mii de mame, soții și copii plâng pe cei cari le câștigau pâinea, pe așa numiții rezerviști. Mulți din acești rezerviști știu să citească. Ei vor ști ce este cea Asia răsăriteană; știu că războiul nu se poartă pentru un lucru de care Rusia ar avea cea mai mică necesitate, ci se poartă pentru afaceri de negoț pe pământ străin unde câți-va agenți corupți au construit căi ferate cu scop de câștigat; știu, sau cel puțin ar trebui să știe, că-i vor măcelări ca pe niște berbeci, că Japonzii dispun de unelte ucigătoare mai bune decât Rușii ale căror autorități nu s'au îngrijit de cu bună vreme de arme mai perfecționate.

Cât de firesc ar fi, dacă s'ar zice:

— Mergeți voi, cari ați provocat acest războiu, și care vă e folositor, mergeți voi! Noi nu mergem, fiindcă noi nu putem înțelege de ce folos este războiul acesta!

Dar n'o zic, ci se duc gândindu-și:

— Nu putem ști, dacă ne vor omori. Se poate se rămânem teafări, vom primi răsplată și vom secera glorie ca marinarii pe cari îi serbătoresc în Rusia. Dacă însă ne vom retrage, o să înfunde cu noi temnițele, ne vor bate, ne vor flămânzi și ne vor exila la Irkutsk, ori ne vor omori ca pe niște dobitoace.

Ast-fel zicându-și, cu inima sângerând de durere își părăsesc vetrele și atelierile, nevestele și copiii — și pleacă, pleacă.

M'am întâlnit ieri c'un rezervist, pe care îl petrecea nevasta și mamă-sa. Când m'a văzut m'a salutat.

— Dumnezeu cu tine Lyov Nicolaevici. Eu merg în Asia răsăriteană.

— Te vei lupta?

— Da, cine-va trebuie doar' să se lupte.

— N'ar trebui să te lupți cu nimeni.

Reservistul deveni gânditor.

— Dar ce se face un om? Unde și încătrău să se refugieze?

„Unde să se refugieze!“ Eată expresia adevărată a stării sufletești pe care Rusia oficială o numește: „Devotament pentru credință, pentru Țar, pentru patrie“.

Cei-ce își părăsesc familiile, cei cari flămânzesc și merg la moarte, nu simt de cât că nu este scăpare. Ear cei-ce liniștit stau în palatele lor pompoase zic, că „ori-care Rus e gata a-și jertfi viața pentru Țarul adorat, pentru gloria și mărirea Rusiei“...

NOUȚĂȚI.

ARAD, 5 Iulie 1904.

— **Regele la vânat.** Din *Ischl* se vestește, că Sâmbătă d. a. la 1/4 Regele a mers pe Steinkogel la vânat, sosind seara la 6 ore îndărăt la *Ischl*.

— **Serbarea comemorativă a morții lui Ștefan-cel-Mare.** Ziarele din București scriu că pregătirile în vederea serbării comemorative a morții lui Ștefan-cel-Mare se urmează cu mare activitate în București. În piața Victoriei la intrarea șoselei Kisselef, s'a început construirea tribunelor pe dinaintea cărora va defila marele cortegiu istoric, în care vor figura tinerii Români din județul Suceava, aduși în adins pentru acest scop și care vor purta costume războinice din vremea lui Ștefan-cel-Mare. Costumele se confecționează în atelierile școalelor profesionale de fete ear armele la școala de meserie din București. Programul definitiv al serbării va fi fixat în curând. — Ministerul cultelor din România a întocmit ru-

găciunile cari se vor ceti la pomenirea lui Ștefan-cel-Mare și a oștenilor lui în ziua aniversării morții lui Ștefan-cel-Mare. La sfârșitul ceremoniei religioase îngenunchind tot poporul, preotul va ceti cu voce înaltă o rugăciune specială pentru această ocaziune solemnă. Rugăciunile sunt însoțite de un pomeln c al lui Ștefan-cel-Mare, al neamurilor și boerilor lui. — Ministerul de domeniul a hotărât ca să participe atât el cât și elevii școalelor de agricultură dela Herestrau și de silvicultură dela Brănești la excursiunea ce se va face la Putna la mormântul marelui Voevod.

— **Pomelnicul lui Ștefan cel Mare.** — Locotenentul Ștircea din Stockerau (Austria) ne scrie într'o întîmpinare:

„În pomelnicul ce se va face în a 4-a zi a lunii pentru Domnul Ștefan cel Mare și pentru boerii săi, lipsește un nume foarte cunoscut: acela al boerului moldovean Mihai Ștircea, unul din eroii luptei dela Baia și care mai târziu era să fie ales de către boerii chiar Domn al țării, dacă nu ar fi renunțat el singur. Numele lui e adesea ori citat în scrierile cari tratează despre acele vremuri și probabil că a fost uitat“. (Voința Naț.).

— **Conferența interparlamentară.** Secretariatul grupului maghiar pentru conferența interparlamentară a trimis deja circularul fie-cărui membru, care va lua parte la conferență, făcându-le cunoscute toate punctele călătoriei. La 10 August grupul pleacă cu vaporul Slavonia din Fiume la New-York. Vaporul se va întretine o zi în Palermo, în Algeria, și la Gibraltar 1/2 de zi, ear în America va sosi la 27 August.

Recepția oficială în America este fixată pe ziua de 1 Septembrie. În 7 Septembrie va pleca grupul la St.-Louis. Deschiderea adunării generale se va face în 12 Septembrie, ear ședința finală va fi cel târziu în 15 Septembrie. În St.-Louis se vor aranja diferite festivități în onoarea membrilor conferenței. După închiderea conferenței va fi excursiune la Denver; ear la 21 Sept. grupul maghiar va pleca la New-York. — Dintre deputații și magnații maghiari vor pleca 75 inși la St.-Louis. Mai mulți vor duce și familiile cu ei.

— **Necrolog.** Subscriși cu inima frântă de durere anunțăm încetarea din viață a preatubituului și bunului nostru fiu, soț, frate, cumnat și consangean *Petru Florescu*, mare proprietar de vie, întemplată la 3 Iulie n. a. c. dimineața la 8 ore, în etate de 54 ani, și a fericitei sale căsătorii de 25 ani.

Oșemintele adormitului în Domnul, la 4 Iulie n. 1904 d. m. la 4 ore, din casa sa proprie aflătoare în strada peștelui (Halász-utca nr. 15), — după săvârșirea serviciului funebrel, conform ritului bis. ort. române, — se vor așeza spre vecinica odihnă în grădina familiară din cimiteriul de sus a orașului lib. reg. Arad.

Fie-î țărina ușoară și memoria vecinică!

Arad, 3 Iulie n. 1904.

Ved. Petru Florescu născ. Juliana Palincas, ca mamă. Ved. Petru Florescu născ. Sofia Spatar, ca soție. Constantin Spatar, și soția sa socril. Ved. Persida Tesinciu născ. Florescu, George Florescu, ved. Petru Popovici născ. Sofia Florescu, Maria Florescu mart. Ioan Simu, Axente Florescu, Juliana Florescu mart. Moise Pepa, Emilia Florescu mart. Justin Dascal, frați și surori. Elena Georgeviciu mart. George Florescu, Ioan Simu, Justin Dascal, Moise Pepa, Ioan Spatar, Valeriu Spatar, ved. Ana Gruici, Maria Spatar, cumnați și cumnate.

— **Rectificare.** În Nrul de ieri (Marți) 118, pag. 6, col. II. rubrica Economie s'a străcurat o esențială greșeală de tipar în titlul articolului, culegându-se: Economia politică în limba modernă, în loc de lumina modernă.

— **Oaspeți Români la băile Tușnadului.** Romanticele băi ale Tușnadului sunt în plin sezon. Din toate părțile, lume multă și elegantă aleargă aci, după sănătate ori recreație. Le află pe amândouă. Români din prezent petrec aci următorii: Doamnele I. *Stanescu* Brașov, Dr. I. *Bodea*, Viena, D-nii T. *Stanescu*, Brașov, Th. D. *Talianu*, primar în Tg. Oena (România), Mihai *Zomborean*, preot rom gr.-or. în Valcani, Dr. George *Moga*, medic în Alba-Iulia, Dr. Iosif *Blaga*, profesor în Brașov,

— **Cive onorar al orașului Cernăuț.** Consiliul comunal al Cernăuțului în ședința sa din 28 Iunie n. c. a numit pe dl Baron Nicolae Mustatza cive onorar al orașului Cernăuț.

— **O mare panamă.** Ziarul londonez „Daily Chronicle“ face mari desveliri în jurul unei paname pe basa unei telegramă sosite din New-York ce pretinde, că, membrii legislației al statului Missouri au fost mituiți în interesul arangerii expoziției. Procuratorul de stat Volk a pornit o cercetare întinsă în afacerea aceasta senzațională, ear în cursul ascultărilor s'au dovedit 19 casuri de corumpere. Deputații și-au dat votul acelora, cari au dat mai mult.

— **Incoronarea în Serbia.** După mai multe întârzieri încoronarea regelui Petru a fost fixată pe luna Septembrie. Din Belgrad se vestește acum, că insigniile de încoronare au fost deja comandate din partea Curții din Belgrad. Aceste insignii costă 20.000 franci. Se vede că-i s'era regele Serbiei.

— **Invitare.** Inteligența română din Sasca-Montană Vă invită cu onoare la Concertul imprevizibil cu joc și reprezentațiune teatrală ce-l va aranja cu ocaziunea serbării hramului bisericesc Marți, la 29 Iunie st. v. (12 Iulie n.) a. c., în sala cea mare a hotelului „Valuțan“. Inceputul la 8 ore seara. Prețul de intrare: locul I: 1 cor. 60 bani; locul II: 1 cor. 20 bani; loc de stat: 80 bani.

Venitul curat este destinat pentru fondul steagului albastru bisericesc. Suprasolviurile se primesc cu mulțumită și se vor chita pe cale publică. *Comitetul aranjator.*

Familie de miliarde. Jay Gould a dat în parcul său dela Lakewood (New-Jersey) o partidă de șah în natură. Partenerii erau Ch. Lindley și profesorul Roser. Figurile era 32 de băieți și fete îmbrăcate în costume splendide din secolul XV. Turnurile erau reprezentate de călăreți cu steaguri și armură. Doi eroizi au anunțat începutul jocului cu sunete de trompete. „Figurile“ învinsului au ingenuchiat înaintea învingătorului, care le-a ridicat c'un gest solemn.

Jocul aceasta la care numai costumele singure au costat 100 de mii de franci, a avut un succes așa de mare că e vorba să se mai organizeze, în curând, la New-York, și alte partide de șah la fel.

— **Japonia și creștinismul.** „Tribuna“ din Roma publică convorbirea dintre pont. Piu X și archiepiscopul din Tokio Petru Osouf. Archiep. a zis următoarele: Pontificele Piu a repetit înaintea mea, ceea-ce de altfel este cunoscut, și ceea-ce a fost și oficial conformat, că anume nainte de corumperea războiului cu câte-va zile a încercat cu totdinadinsul să facă pe țar să mențină pacea, ca un propovăduitor fervent al păcii universale. Nicolae al II-lea, a răspuns în modul cel mai complexant papei, dar din răspunsul țarului reese evident, că după părerea sa războiul este inevitabil. Pontificele Pius, după-ce și-a exprimat regretul pentru eruperea cu siguranță a războiului, a cerut dela archiepiscopul catolic din Tokio deslușiri asupra stărei catolicilor din Japonia. Archiepiscopul aducând elogiul guvernului japonez, și laudă toleranța, acordând acesta nu numai deplina libertate misionarilor în opera lor de convertire, ci dând permisiune și pentru zidirea unui gimnaziu catolic în Nagasaki, care este deja în floare. După archiepiscopul Osoriz în Japonia se fac și alte lucruri folositoare pentru înaintarea creștinismului. Tot după spusele archiepiscopului năsuința directă a clasei culte conducătoare este, ca Japonia să devină cu desăvârșire creștină.

— **Biblioteca pentru orbi.** După inițiativa Reginei Margareta văduva defunctului Rege Umberto, s'a fondat în Italia o bibliotecă care să imprumute cărți orbilor.

Dela 73 de volume din cât se compunea biblioteca la început, fondul s'a mărit iute la 800 de volume, pe urmă la 3500 și acum e pe cale de a întruni 4000 de volume.

Aceasta bibliotecă e susținută de donațiuni particulare. Operile sunt confecționate și scrise cu litere „Braille“ de către doamne care își consacra timpul lor acestei umanitare opere.

— **Domnișoară de poștă premiată.** Acum a fost împărțit a treia oră premiul Sally-Prudhomme înființat de către Sally-Prudhomme, din suma ce-a primit ea premiu din fundațiunea Nobel pe seama fetelor tinere. Premiul întâi Sally-Prudhomme l-a obținut Emil Michelef, anul trecut Carol Dumas, ear' acum o tinăra fată s'era cu numele Marta Dupuy și este de 29 ani. Părintele ei era sculptor. Fata a rămas încurând orfană. În etatea de 10 ani n'a

știut nici să cetească nici să scrie. La Paris a fost cât-va timp aplicată la poștă, pe care post a trebuit însă să-l părăsească din cauze sanitare. De atunci trăește foarte sărăcăcios într-o odăiță din al 6-lea etaj. Deja de 10 ani scrie la poezii, dar până aci fără să deștepte vr'un interes. Acum de odată s'a făcut cunoscută prin un sonet, al cărui titlu este: *Dueri*. Tinera fată a fost abătută pe calea poeziei cetind pe Anacreon, Vergiliu Teocrit în traducere franceză. Mai ales scria cântece pastorale. A scris și o piesă teatrală, care se află sub cenzură la teatrul Odeon, afară de asta acum tinera poetă lucră și la un op filosofic.

— **Vaticanul și Quirinalul.** Din Roma se raportează, că vicariul cardinal roman dela 1870 încoace zilele astea va cerceta prima dată spitalul militar. Visita va fi oficială, fiind de față nu numai generalii, comandanții, ci și ministrul de război.

Telegramele zilei.

Paris. — În consiliul de miniștri ținut la Elizeu sub președinția d-lui Loubet, ministrul afacerilor străine, dl Delcassé a comunicat scrisoarea ambasadorului Statelor-Unite, generalul Porter, prin care îi face cunoscut că a fost însărcinat de dl Hay, secretarul de stat la facerile străine, american de a exprima mulțumirile d-lui Roosevelt pentru binevoitorul și eficacele concursuri guvernului francez în afacerea librăriei supusului american Perdicariss și a ginerului său Varley.

Dl Delcassé a confirmat tot deodată că președintele republicii Haiti a primit în audiență oficială pe reprezentanții Franței și ai Germaniei și le-a exprimat în mod public părerea sa de rău și scuze pentru agresiunea a căror victime au fost din partea soldaților haitieni.

Bibliografi.

Din nici o casă n'ar trebui să lipsească excelenta revistă

„*Moda Nouă Ilustrată*“ care e o adevărată comoară pentru orî-ce familie, prin conținutul ei interesant, folositor și distractiv.

Numărul „*Modei Nouă Ilustrate*“ apărut azi (Nr. 25, anul al II-lea), conține numeroase modele de rochii, bluze, corsaje, pălării, toalete de vară și de vilegiatură, costume de plimbare, de casă, pentru d-ne, d-șoare și fetițe, modele de broderii, etc.

Cronica Modei (de d-na Lucia), Luna (nuvelă) Iluziile mele Noptii senine, în zorii (poezii), Cartea Vieții (gânduri) Voința (nuvelă) Schimbarea costumului bărbaților, Cugetări, Anchetă Modei Noui: Despre iubire și fericire (răspunsuri), Sfaturi pentru bucătărie, Posta medicului, Sfaturi de croitorie, (cum se face o bluză frumoasă), Nebunul (nuvelă), Șarade și jocuri, etc.

Tipar gratuit: O bluză elegantă.

Premiu gratuit pentru abonați și cititoare:

O Pianina, în valoare de 1000 lei — Prețul 20 bani numărul.

Felurimii.

Spionul lui Napoleon. După spusele ziarelor din Paris Leon *Chabert*, al cărui nume acum din incidentul afacerii Chartreux este atât de des pomenit, este strănepotul unui spion al împăratului Napoleon I. cu eumele *Schulmeister*, al cărui serviciu Cezarul îl onora cu milioane peste milioane. Acest *Schulmeister*, despre a cărui viclenie și abilitate fără păreche se vorbește și azi legende în Franța, a fost unul dintre cei mai vicleni și isteți oameni, cari exerciau meseria de spionagi. *Omul cu 100 de fețe* era numit, deoarece ce la moment știa să-și schimbe fisionomia și să simuleze pe altul, dar așa, că nici părintele său n'ar fi putut să-l recunoască. Acestei *arte* avea el să mulțumească cariera sa.

Când odată s'a prezentat la împăratul Napoleon I pentru a-l oferi serviciul, pe acesta l-a aflat foarte moros.

— Ai ceva recomandățiune? îl întrebă împăratul!

— N'am lipsă de așa ceva, a răspuns superb candidatul la spionagi.

— Apoi atunci nici eu n'am lipsă de d-ta, a replicat împăratul rău dispus. Pleacă de loc.

Cu aceste cuvinte suverane a întors spatele, ear *Schulmeister* a plecat spre ușă.

Când împăratul s'a întors, se trezește în față cu un moșneag.

— Cine ești, întrebă împăratul surprins, și cum ai ajuns d-ta aici?

Moșneagul își netezi fața și îndreptându-se zise:

— Tot eu sunt Maiestate! *Schulmeister* era. Împăratul s'a spăriat de puterea transfigurațiunii acestui om diabolic, primindu-l numai decât în serviții. N'a avut nici un motiv să regrete. Mai târziu însuși împăratul s'a exprimat asupra lui în felul acesta: plătește mai mult ca trei generali.

Acest *Schulmeister* era cu adevărat spaima dușmanilor. La 1805 s'a furișat în armata austriacă ca vînzător de victualii de unde trimitea lui Napoleon în toată săptămîna rapoarte asupra celor experiate în tabăra austriacă. Odată îl s'a dat de urmă, luându-l la goană. Atunci *Schulmeister* s'a refugiat într-o casă de țeran. Când soldații, cari îl urmăreau au sosit la casa aceea, în poartă aflară pe un țeran bătrîn, care se rîdea.

— În casa asta a intrat cine-va, ziseră soldații.

Bătrînul țeran n'a zis nimic ci numai clipea din ochi și arăta misterios spre podul casei. Atîta a trebuit și soldaților. Numai decât se urcară pe scară și începură să caute în toate părțile prin pod, după fugarul spion.

De sine înțeles, că *Schulmeister* nu era nicăiri, căci acel țeran care se rîdea, era însuși *Schulmeister*, care a trimis frumuseț în pod pe soldați, ca în chipul acesta să câștige timp pentru a fugi comod.

Se vorbește, că tot la 1805 travestit ca general austriac ar fi luat parte la un consiliu de război ținut sub președinția lui *Francisc II*. Asta cel puțin pare ca imposibil, dar adevărat rămîne, că în anul acesta el a făcut pe generalul *Mack* să capituleze. Napoleon îi și honora foarte scump fie-care serviții, dîndu-i posesiuni și sume enorme de bani. Numai o dorință a spionului n'a voit împăratul să i-o împlinească. *Schulmeister* a cerut odată pentru un servițiu foarte mare *crucea legiunii de onoare*. Napoleon roșu în obraz de manie pentru cetezanța asta a spionului său i-a răspuns:

— Un milion de franci, da, bucuros, dar asta — *nicî odată*. Nici acum, nici altă-dată și nici cînd!

Ordinalul legiunii de *onoare* n'a voit să-l conferă unui spion.

ECONOMIE.

Arad, 5 Iulie

Economia politică în lumina modernă.

II.

Profesorul Dr. *Schmoller* răspunde la aceste și la alte multe întrebări din sfera politicii sociale și a economiei politice moderne în tomul al II-lea din valorosul op ce tocmai scoate în tipar sub titlul „*Elemente din economia politică*“ (*Grundrisse der Volkswirtschaftslehre* Leipzig — *Duncker & Humblot*.) *Schmoller* conform naturii și a experiențelor vieții sale pune mari speranțe în desvoltarea socială în direcția, care de present este cea dominantă, însă nu merge atât de departe, ca să se aștepte la o complectă compensație a contrarietăților. Dar să lăsăm pe celebrul autor să vorbească. În amintitul op *Schmoller* se pronunță astfel: „Cu cultura superioară se ridică și individualismul, egoismul și impulsul spre câștig. Dar tot așa se desvoltă și toate simțirile mai superioare: simpatia, compătimirea, consentimentul cu oamenii neînrușiți, cu colegi de muncă, iubirea de patrie, simțul datoriei sociale. Cu cât oamenii locuiesc în masse mai compacte, cu atât se învață a fi cu mai multă considerație unul față de altul. Trebuințele, moravurile, obiceiurile traiului, formele sociale toate devin mai unificate. Cum astăzi fiecare om

să adresează la altul cu „*Domnia-ta*“ așa și după îmbrăcăminte abia mai poți distinge pe milionar de muncitor. Viața dela orașe în desvoltarea continuă contribuie la potențarea tendențelor spre unificare, spre ideea egalității. Libertatea politică ce se lărgeste tot mai mult aduce cu sine creșterea responsabilității. Diviziunea tot mai mare a muncii naște sentimente tot mai intense de solidaritate. Recunoașterea tot mai profundă a complexităților și legăturilor sociale între olaltă face pe oameni se fie mai cu multă considerație între sine.

În desvoltarea acestui simț de „*recunoaștere socială*“, în organizația generală a instrucției sociale *Schmoller* vede garanția pentru un mai bun viitor.....

Foarte interesant este cum *Schmoller* tratează capitolul „*Banii*“ în amintitul său op. După ce espune avantajile și defectele sistemelor noastre monetare, continuă după cum urmează:

„*Socialiștii* mai vechi voiau suprimarea banilor, mai târziu credeau să i înlocuiască cu „*banii de muncă*“. Acusația lor o întemeiau zicînd, că în vechime aristocratul cel puțin se conducea încă de considerații personale față de sclavul sau jobagul său, avînd interes să i cruțe. Antreprenorul modern însă, susțin socialiștii, stoarce pe lucrător ca mai pe urmă să i arunce d'oparte. Intratât au drept, că referințele bănești la început pot să creeze ușor înstrăinări între stăpîn și muncitor cauzînd indiferență la ambele părți. Dar cu timpul clasa antreprenorilor totuși are să vie la convicția, că zace în interesul ei să aibă o breaslă de muncitori instruiți și destoinici. În locul vechilor referințe și considerante individuale se nasc relațiuni nou sociale, legături contractuale și de influență. Locul instituțiilor vechi îl iau altele noue. Reuniunile de muncitori, judecătoriile de arbitrii, cassele de ajutorare, băncile de economii restitue muncitorilor aceea-ce mai nainte iobagul găsea numai la stăpînul său.

Tot astfel se întîmplă și în alte împrejurări. Relațiunile de bani pure adecă acele împrejurări, în cari prin simpla solvire a unei sume de bani s'a satisfăcut pe deplin relațiunea unui nex causal, abia că mai există. Și pe negustor îl leagă astăzi cu mușterul său legături mai durabile de ordine morală, de încredere, de adesitate. Cu cât funcțiunea este mai sus pusă cu atât cel ce primește bani este mai puțin satisfăcut numai și numai cu banul ca atare. Medicului și savantului nu i trebuie numai bani, funcționarul și ministrul nu vrea numai salariu, antreprenorul nu-și dorește numai profit. Onoarea, respectul moral din partea altora și stima de sine însuși joacă în ziua de astăzi rol în toată viața economică. Nobilele sentimente trebuie deșteptate și desvoltate. Instinctul moral al poporului trebuie să găsească și să marcheze acele terene, cari zac dincolo de valoarea intrinsecă a banului. Demnitate personală și înconruptibilitatea iarăși se vor valida și se vor menține în relațiunile largi sociale luptînd contra corupției. Omenimea va vedea pe încetul tot mai clar, că pe lângă referințele pur materiale există și alte relații personale cari stau mult mai sus și cari întrec valoarea banului. Aceste relații trebuie să se susțină pe sine ca să dea vieții adevăratei valoare și ca să poată duce și mecanismul economic la ordinea corectă.

E. B.

BURSA.

Bursa de cereale și efecte.

CEREALE:

— Cursul pieței din Budapesta. —

GRÂU.

per 50 kilograme coroaane

Grâu dela Tisa	9.35	9.20
" din Banat	9.80	—
" din Bacica	9.22	—

ORZ.

Orz	6.32	6.35
-----	------	------

SĂCARĂ.

Săcară din jurul Pestei	6.27	6.35
-------------------------	------	------

PORUMB.

Porumb	5.35	5.27
--------	------	------

OVES.

Rapița	10.10	10.05
--------	-------	-------

Prețuri de încheiere oficiale:

Grâu de toamnă (Oct.) c.	8.86	8.87
Săcară de toamnă (Oct.) c.	6.56	6.57
Ovės de toamnă (Oct.) c.	6.17	6.18
Porumb pe Iulie c.	5.23	5.24
" pe Maiu 1905 c.	5.63	5.64

MONETE.

Aur, magh. orf austriac, bătut . . .	11.35	11.43
" " " " rotund . . .	11.27	11.33
" " " " piesă de 8 fl. . . .	19.01	19.06
" " " " piese de 20 franci	19.01	19.06
" " " " piese de 20 marce	23.44	23.54
" " " " lire turc.	—	—

Nota de bancă germană (100 ma.)	117.30	117.60
" " " franceză (100 fr.)	95.05	95.35
" " " italiană (100 lir.)	95.02	95.32

Ruble de hârtie piese	2.53	2.54
Notă de bancă românească (100 lei)	94.30	95.08
" " " sârbească (100 den. de argint)	92.25	93.25

LOSURI.

Val. nom.	Bani	Marfă.
10. — Losuri „Barilika“	19.50	21.50
10. — " " " cu stam. austriacă	21. —	23. —
— — " " " bilet câștig 1874	6. —	8. —
200. — Impr. oraș. Vien. din	510. —	525. —
80. — Los al orașului Buda cu stampilă austriacă.	165. —	175. —
80. — " " " " "	170. —	180. —
4. — Los „Jó sziv“ . . . . . austr.	10. —	11. —
4. — " " " cu stampe credit	10. —	11. —
— — " de bancă d hipot. maghiar	40. —	44. —
— — " de bancă cu st. aust.	46. —	51. —
10. — Los al crucii roș. magh.	26. —	28. —
10. — " " " cu st. aust.	29. —	31. —
24. — " " " bilet de câștig	9. —	11. —
24. — Los al crucii roșie ital.	45. —	47. —
— — " " " cu stam. Austriacă	47. —	52. —
20. — Los al crucii roșie austr.	54.50	56.50
200. — Los al inst. de cred austr.	465. —	475. —
84. — Los Pálffy	160. —	170. —
96. — Los al imprum. serb. per. 100 fl. 2% inter. 13 Ian. 1902	90. —	95. —
98. — Los al impr. serb. per. cu stampilă austr. 13 Ian. 1902	94.8	—3

EFACTE:

Budapesta, 8 Iunie 1904.

Incheierea efectelor ung.

Imprumutul c. fer. ung. în argint	—	—
Obligațiunile de stat ung. ale c. fer. de ost	—	—
Renta coroanei ung.	—	97.15
Obligațiunile de 4% ung. pentru scutirea de darea pământului	—	97.55
Renta de aur 4%	—	117.95
Acțiunile pentru asigurarea de credit ungar	742.50	—

Los de câștig al împumut. ung. — — 207. —
Acțiunile ale c. fer. de Kassa-Oderberg — — —

Incheierea efectelor austriace.

Renta de hârtie 4 ¹ / ₁₀ %	—	99.20
Renta de aur austr. 4%	—	118.45
Los din 1860	—	152.35
Los de cred. austriac	—	463. —
Banca austro-engleză	—	—
Bank-Verein din Viena	—	509. —
Banca austro-ungară	—	1619. —
Acțiunile ale c. ferate sud-austriace	—	77.15
Societ. de navigațiune Dunăreană	—	838. —
Acțiunile de tutun	—	329.50
Aur bătut ces.-reg.	—	11.31
Renta de argint 4 ¹ / ₁₀ %	—	99.75
Renta coroanei austriace	—	99.20
Los din 1864	—	257. —
Acțiunile ale instit. de cred.-austriac	—	639.50
Acțiunile ale băncii Uniunii	—	518. —
Banca austriacă Länder	—	424.75
C. fer. austro-ungară de stat	—	638. —
Acțiunile de Alpi	—	407.75
Prețul de schimb londonez	—	232.40
Tramwaw vienez	—	—

Cursul pieței din Timișoara.

— 2 Iulie 1904 n.

Grâu 75 klg.	7.65	7.70
" 76 "	7.75	7.80
" 77 "	7.80	7.85
" 78 "	7.85	7.90
Secară	5.60	5.70
Orz	5.40	5.50
Ovės	5.10	5.20
Porumb	5.15	5.20
Rapița	8.80	8.90

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Concurs.

La agentura principală a băncii de asigurare «Transilvania» este vacant un post de scriitor.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze ofertul până în 10 Iulie curent inclusive, la agentura principală din Arad. Preferiții vor fi cei ce posed limba română, maghiară și germană. 285

Licitațiune minuendă.

Ven. Consistor diecesan din Arad cu datul 27 Maiu (9 Iunie) Nr. 3100/904 a încuviințat renovarea Sf. biserici gr.-rom. din Șiclău (cottul Arad).

Pentru asigurarea renovării Sf. biserici subscrișul prin aceasta publică concurs pentru licitațiune verbală ținândă la 29 Iunie (12 Iulie) 1904, la orele 11 a. m. în casa bisericeii.

Prețul de esclamare 2911 cor. 99 fl. La licitațiune poate fie-care participa, care înainte de a se începe licitațiunea, va depune la mâinile episcopului bisericesc un vadiu de 10% din prețul de esclamare în bani gata ori în hârtii de valoare.

Planul, specificarea de spese se poate vedea la subsemnatul președinte al comitetului parochial.

Se primesc și oferte în scris, dacă acele vor sosi — francate — înainte de-a începe licitațiunea, cu vadiul corespunzător și în care să ya cuprindă acea precisă declarațiune, că respectivul oferent cunoaște condițiunile de licitațiune și acelora necondiționat se va supune.

Șiclău, la 13/26 Iunie 1904.

Iosif Dan m. p.,
președ. comitetului parochial.

Dr. Cornel Iancu

advocat

și-a deschis cancelarie advocațională în Arad, Jozsef főherceg-ut Nr. 16. 282

Avis.

În prăvălia de modă se află un loc vacant pentru un ucenic din o casă bună românească, cu purtare bună, să poseadă și limba maghiră eventual germană și să aibă cel puțin 2 clase gim. sau civile. Informațiunile mai detaliate la subscrișul.

Câmpeni, Topánfalva).

Virgil Corcheș,

comersant.

Tinăr român inteligent,

care a absolvat 6—8 clase, se primește de practicanți într'o farmacie. 279 1—3

Adresa la administrațiune

P. T.

Avem onoare a aduce la cunoștința on. public că

restaurantul de vin, bere și mâncare

«Cornul vânătorului» (fost Kolbai)

au luat-o în întreprindere subsemnații.

Cerem spriginul on. public și semnăm cu toată stima:

Kovács István și Novotny Lajos jun.

Stabiliment de Hydrotherapie.

„Wällischhof.“

Stațiune de tren și poștă Brunn — Maria — Euzersdorf, 30 min. departe de Viena. 286

Aranglamente moderne

(pe lângă hydrotherapie completă, băi electrice, de aer de soare, massage, electrișare, gimnastică svedă etc).

Prețuri moderate

Cu prospecte și informațiunile mai detaliate stă la dispozițiune direcțiunea și medicul stabilimentului: Dr. Marius Sturza.

Noutate la curățenia locuințelor!

Respectuos aduc la cunoștința on. public, că după lungi experiențe dispun de un așa mijloc, în cât pot primi pe lângă garanță și încredere

stărpirea insectelor din locuințe cu desăvirșire.

Vopsese odăi, săli, etc.

de gală și mai simple, dela cerințele cele mai simple până la cele mai pretensive pe lângă prețuri foarte convenabile. Rugând on. public pentru binevoitoare comisiune, rămân cu deosebit respect 258

GUTTMANN SÁNDOR

vopsitor de odăi.

Weitzer János-uteza 19. szám. partere.

Coasa de oțel „Bur“ este cea mai bună pe lume
 ai cărei unici liferanți pentru întregul continent și pentru America sunt
Winkler és Grauer, Kőbánya 34,

la cari e a se adresa ori ce corespondență privitoare la coase.

Coasa de oțel „Bur“ este admirabil!

500 coroane plătesc, celui ce este în stare să ne arate o coasă de oțel „Bur“ veritabilă ca proveniență din altă fabrică.

1000 coroane plătesc celui ce ne poate arăta dintre 100 coase de oțel „Bur“ două rele.

Coasa de oțel „Bur“ numai atunci este veritabilă, dară pe mâner poartă gravată inscripția aceasta: *W. G. Kőbánya*, iar pe atul ei este tipărită marca firmei cum arată figura asta: 190 6—20

Preț-curent ilustrat și gratuit.

Facem atenție pe ori cine în interesul său propriu, de a se păzi de mârfa de imitație. Coasa „Bur“ satisface pretențiunii ori-cărui econom în modul cel mai perfect.

Acest favor are a-l mulțami coasa de oțel „Bur“ singur ascuțitului său admirabil, nici prea tare, nici prea moale. Mai ales pentru aceea este coasa „Bur“ corespunzătoare, pentru-că are simcea și gramaz tare, ear ascuțitul foarte subțire. Mulți economi strică și cea mai bună coasă, prin faptul că nu știu să o bată. Asta însă pe lângă toată nedibăcia economului este eschisă la coasa „Bur“, de oare-ce firma noastră trimite coasa bătută și probată. Pentru fie-care bucată se primește garanță, iar care nu corespunde schimbăm pentru alta însă mărturisim din experiență, că între 1000 coase nu e nici una rea.

Prețurile coasei de oțel „Bur“

60	70	75	80	85	90	95	100	110	120 cm. lungă
1-80	2-10	2-20	2-30	2-40	2-70	2-80	2-90	3-20	3-60 Cor.

La comanda de 5 bucăți suportă spesele postale; la comanda de 10 bucăți fabrica nu numai că suportă spesele postale, dar dă o coasă în dar, ear la comanda de 20 bucăți, fabrica pe lângă suportarea speșelor postale și trimiterea a două coase, trimite și două tableuri frumoase din timpul războiului bur-anglez. Coasa „Bur“ la coasa de oțel „Bur“ 1 coroană. O cutie „Ambergau“ bucată 30 fl. Aparat pentru bătura coasei (nicovăși ciocan) 1 cor. 90 fl. *Noutate!* Teacă potrivită p. coasă pbr. cu cheie cu tot 30 fl. 10 buc. 2 60 cor.

Cel mai preferit, mai bun mijloc de colorare a părului e

MELANOGENE

in culoare neagră și brună.

Cu preparatul acesta escelent și nevinovat, pbr barbă, mustați în cinci minute se pot colora în negru ori brunet. Coloarea e constantă și nu se poate osebi de culoarea naturală, nici cu săpun, nici apă caldă, nu se șterge și nu murdărește.

E nesticăcios și modul de folosire foarte simplu.

Prețul 2 cor. 80 fl.

244

Ori-ce pbr cărunț își recapătă culoarea naturală prin folosirea preparatului

Hair Regenerator alui Földes

Acesta nu e farbă, ci un preparat care redă frumuseța naturală a părului. Astfel pbr blond devine iar blond, cel brun-brun, cel negru-negru. Prețul 2 cor.

Pentru a face pbr blond.

Preparatul acesta, în câteva minute putem preface ori-ce pbr în culoare atât de plăcută, aurie, în culoarea căneșii, ori cenușie, ori în vre-o altă culoare blondă, fără a ataca pbrul. — Prețul sticlă mică 1 cor., sticlă mare 2 cor. Rugăm a fi cu atenție la marcă.

G. FÖLDES KELEMEN

FARMACIA ȘI LABORATORIUL CHIMIC, ARAD.

Telefon Nr. 111.

P. T.

Am onorul a Vă face cunoscut, că în urma extinselor mele legături sunt în stare de a mijoci împrumuturi (amortisări pe lângă interese) de 4,3%, 4,5% și 5%

cu plătire pe

15, 20, 25, 30, 40 și 50 ani

pe posesiuni mai mari sau mai mici și pe case de chirie dela oraș cari împrumuturi sunt a se plăti în rate de jumătate an; în rate se cuprinde capital și interese.

Sunt în legătură continuă atât cu institutele de bani din provincie, precum și cu toate cele din Budapesta prin ce sunt în stare a mijoci împrumuturile foarte ieftin și în timp scurt, precum și de a le plăti fără ori-ce detragere.

Spese preventive nu sunt, honorarul meu după tocmeală să plătește ulterior, atestatele cu spese nu sunt de lipsă, numai extrasul autentic al cărții funduale și coala de cataster se recere; servesc prompt în ori-ce direcțiune cu deslușire.

Provocându-mă tot odată la lucrul cunoscut de toți, că în anii din urmă interesele împrumuturilor amortisabile au scăzut foarte, mai ales le stă în interes celor ce au îngreioate imobilele cu împrumuturi vechi scumpe, că acestea să le schimbe cu împrumuturi nouă ieftine, cu atât mai tare că trecând cu vederea chiar, că aceste împrumuturi prin convertire să fac fără timbru și taxă, cu așa de mari avantaje, încât solvirile anuale aduc o economie considerabilă; notez că aceste avantaje le dovedesc numerice tuturor stimaților mei clienți, cari se adresează la mine.

Atrăgându-vă atențiunea asupra celor de sus, Vă rog tot odată, ca la cas de lipsă să Vă folosiți de mijlocirea mea, când P. T. D.-Voastră Vă veți convinge, că din împrumuturile câștigate prompt veți avea avantajii foarte însemnate.

Rog a se aduce extrasul cărții funduale.

Cu deosebită stimă:

220

HERZOG SÁNDOR

ARAD, Strada Weitzer János (Templom) Nr. 15, ușa 7.